

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar av promemorian Klimatdeklaration för byggnader

Övergripande synpunkter

Det långtgående syftet med lagen om Klimatdeklarationer är att minska klimatpåverkan från byggnader. Som förslaget är utformat ser RISE följande konsekvenser:

Fördelar:

- Ökar medvetenheten för att sänka klimatpåverkan från produktion av byggnader vilket svarar mot problemet med de höga utsläppen idag.
- Gynnar produkter med låg klimatpåverkan i tillverkningen.
- Kan leda till att tillverkare ser över sina tillverkningsprocesser för att sänka utsläppen.

Nackdelar:

- Missgynnar lösningar som har hög initial klimatpåverkan men låga utsläpp i resten av livscykeln.
- Ökar risken för att skjuta problemet till framtiden istället för att lösa det.
- Premierar inte produkter med låga underhållsbehov och långa livslängder. Detta är problematiskt både ur ett miljöperspektiv och från ett pedagogiskt perspektiv.

Det är tveksamt huruvida det blir lägre eller högre klimatpåverkan när byggnadernas hela livscykel beaktas om bara tillverkningen ingår. Ett underliggande syfte med förslaget är även att skapa medvetenhet inom byggbranschen om byggmaterialens klimatpåverkan. Det kan vara missriktat ur en pedagogisk synvinkel att premiera produkter med låg klimatpåverkan i produktionsfasen men stora utsläpp i underhåll och utbyte.

I remisstexten visas att fördelar och nackdelar har undersökts och utvärderats på ett balanserat sätt och de flesta av våra synpunkter belyses. Syftet med att utforma lagen enligt förslaget är att få fram en medvetenhet och dialog in byggbranschen, utan att överväldiga aktörerna inom denna, för att i framtiden utveckla klimatdeklarationerna så att huvudsyftet med minskad miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv kan uppnås.

RISE delar åsikten att man behöver få igång en dialog kring materialens klimatpåverkan.

Övriga synpunkter

Finns inga riktlinjer för beräkningarna. Även om samma data används kan det bli stor variation beroende på vilka antaganden och beräkningsprinciper som används. Det kommer därmed inte bli möjligt att jämföra resultat mellan olika klimatdeklarationer. Det hade underlättat både genomförande och jämförelser om det tas fram en tydlig beräkningsmetodik. Den behöver inte

RISE Research Institutes of Sweden AB

Postadress
Box 857
501 15 BORÅSBesöksadress
Brinellgatan 4
504 62 BORÅSTelefon / Telefax
010-516 50 00
033-13 55 02E-post / Internet
info@ri.se
www.ri.seOrg.nummer
556464-6874

vara tvingande men då kan det anges i klimatdeklarationen om metodiken har följts och eventuellt vilka avvikelser som har gjorts. Då blir det också lättare att följa upp resultaten vid en granskning.

RISE instämmer att klimatskärm, bärande konstruktionsdelar och innerväggar ger en rimlig arbetsbörda utifrån de data som finns tillgängliga i dagsläget. I 3 § är det dock otydligt vad som är den inre gränsdragningen. Ingår t. ex. gips och ytskikt? Ytskikt byts ofta ut och är ofta ett tillval för brukarna och bör ej ingå. Gipsskivor skyddar inte från omvärlden utan mot invändig brand, men bör ingå då de appliceras av tekniska skäl. Förslag på förtydligande till 3 §: "Invändiga ytskikt ska ej medräknas."

I 6 § anges inte vilka kvadratmeter som avses. På sida 29 i remissen står det att det är bruttoarea (BTA) som avses. Det bör skrivas in i lagtexten.

På sida 29 i remissen anges "Inom modul A4 ska verkliga data om transportavstånd, transportslag och bränslen användas för de tre material och komponenter som står för störst vikt­mässig eller volymmässig andel av de byggdelar som ingår i beräkningen." Det är oklart om man kan välja fritt mellan vikt eller volym. Förslag: "Inom modul A4 ska verkliga data om transportavstånd, transportslag och bränslen användas för de tre material och komponenter som står för störst vikt­mässig samt de tre material och komponenter som står för störst volymmässig andel av de byggdelar som ingår i beräkningen." Det medför att mellan tre till sex material ska ha verkliga data för transport beroende på om material och komponenter både har stor volym och vikt eller inte.

Kraven är en väldigt tydlig signal till leverantörer av byggprodukter att klimatfrågan kommer vara av stor betydelse framöver. Redan idag gör flera byggherrar stora insatser för att begränsa klimatpåverkan för byggnader och det är inte säkert att aktiviteterna för att minska klimatpåverkan bland dem ökar endast för att klimatpåverkan skall deklarerars. Resultatet från deklarationerna är dock värdefull för att på sikt ställa upp nivåer för klimatpåverkan. Det är dock av högsta vikt att beräkningarna i så hög grad som möjligt beskriver den verkliga miljöpåverkan utifrån de val man gjort i projektet och då handlar det i stor utsträckning vilka leverantörer man valt.

Erfarenheter från projektering av brf. Viva som byggdes av Riksbyggen i Göteborg där RISE utförde klimatberäkningarna visar att projektering i tidiga skeden skiljer sig mycket om de genomförs med generiska data eller specifika data. Det visade sig även att trots väldigt noga beskriva klimatkrav i upphandling så skiljer sig klimatpåverkan mellan den färdiga byggnaden och den projekterade byggnaden. Detta trots att klimatkraven tagits fram i samråd med forskare och ledande materialtillverkare. För att exemplifiera det så ville forskare att Celsas armering eller likvärdig föreskrevs (som är tillverkad av 100% förnybart stål och smält i en elektronugn som använder norsk el). Det ansågs dock att kravställningen var för hård för att ett sådant krav kunde ställas utan endast en miljödeklaration av stålets klimatpåverkan krävdes in. Endast en stålleverantör på marknaden kan leverera armeringsstål med endast 360 kg CO₂/ton. Det är flera gånger lägre än genomsnittet. Ur ett ekonomiskt perspektiv är det dock mycket ofördelaktigt för beställaren att ställa krav som endast en leverantör kan uppfylla. Upphandlingen har även stor betydelse på vilka transportavstånd som blir de verkliga i modul A2 och A4. Dessa avstånd visade sig i projektet Viva vara en av huvudanledningarna till att en trästommes påtagliga klimatpåverkan. En helt avgörande fråga för klimatpåverkan för transportarbetet av en trästomme var fyllnadsgraden på en lastbil vilken var låg när färdigisolerade element transporteras. Denna uppgift gick ej att tillhandahålla utan att mätas i projektet. Vilket är ett exempel på att generella beräkningar kan slå mycket fel där man av slentrian ofta allokerar en transport efter vikt.

Därför föreslås att rapporteringen senareläggs och att vid slutbeskedet endast krävs att kontrollplanen genomförts och att det då är klart att alla data insamlad för att genomföra klimatberäkning finns för A1 till A5. Det bör vara mycket tydligt angivet i kontrollplanen vilken data som skall samlas in för att klimatpåverkan i så stor utsträckning som möjligt är baserad på specifik klimatpåverkan för denna byggnad. Klimatdeklarationen föreslås senast vara inlämnad 1 år efter slutbeskedet.

Normalt är 1 år en väl tilltagen tid att göra beräkningarna men för att konsulter skall få upp rutinen att göra beräkningarna snabbt och utveckla hjälpmedel föreslås att i likhet med energideklarationen att en tvåårsgräns gäller de första åren lagen är införd.

RISE som arbetar med att ta fram beräkningsverktyg för miljöbedömning av byggnad har identifierat A5 som ett område där det saknas data för en byggnad vilket gör det extra angeläget att titta på den modulen under bygget. Även klimatpåverkan från fordon som olika betongroterare, pumpbilar och fordon drivna med olika biobränslen saknas data för. Men vi kommer utreda det under 2020.

Det finns fördelar med att lagen läggs tillsammans med lag om energideklaration då det är lagar som beskriver miljöpåverkan i byggnadens livscykel. Redan idag finns beräkningsprogram som snabbt räknar ut klimatpåverkan i modul B6 utifrån en energideklaration och syftena med lagstiftningarna är snarlika dvs att styra mot ett hållbart byggande. Genom att lagarna ligger tillsammans kommer en framtida deklARATION av byggnadens klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv hamna i samma lagstiftning.

Med vänlig hälsning

RISE Research Institutes of Sweden AB

Andreas Johansson